

Měsíčník Rekodifikace & praxe: Otázky - odpovědi

eFocus

Časopis Rekodifikace & praxe přináší vedle odborných statí také odpovědi na čtenářské dotazy vztahující se k rekodifikační problematice. Z posledního prázdninového dvojčísla pro vás vybíráme:

Jaké povinnosti je povinen společník obchodní korporace dodržovat při hlasování na valné hromadě? Je vázán standardem loajality?

Na dotaz odpovídá: **JUDr. Jaromír Kožiak, Ph.D.**, odborný asistent na katedře obchodního práva na Právnické fakultě MU v Brně, zástupce notáře v Opavě

Na společníka jako člena nejvyššího orgánu korporace (a tedy u kapitálových společnostech valné hromady) se **nepoužije většina ustanovení, která regulují postavení členů orgánů** právnických osob. Důvodem je především to, že regulace v občanském zákoníku se vztahuje především na členy volených orgánů, mezi něž členy nejvyššího orgánu nelze řadit.[1] Zákon o korporacích, který obsahuje řadu ustanovení věnovaných orgánům obchodních korporací, sice mluví zpravidla jen o členech orgánů a nikoli o členech volených orgánů, ale je třeba mít na paměti, že u většiny z nich pro kapitálové korporace výslovně z aplikace vylučuje nejvyšší orgán – viz § 70 z. o. k.,[2] podle kterého se z úpravy dílu 7 a 8 zákona o obchodních korporacích použije na nejvyšší orgán jen několik vybraných ustanovení.

Základní zakotvení fiduciární povinnosti společníka vůči korporaci (aplikovatelné nejen pro obchodní společnosti a družstva, ale obecně pro veškeré korporace) tak je nutno hledat v § 212 odst. 1 obč. zák., podle kterého platí, že: „Přijetím členství v korporaci se člen vůči ní zavazuje **chovat se čestně a zachovávat její vnitřní řád.**“ Formulace je poměrně stručná a také dosti neobvyklá. Pro srovnání, fiduciární povinnost členů volených orgánů (tedy členů statutárního nebo dozorčího orgánu) podle § 159 odst. 1 obč. zák. zahrnuje povinnost funkci vykonávat „s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí“. Občanský zákoník je tedy zjevně ke členu nejvyššího orgánu benevolentnější – především mu nepředepisuje žádný standard pečlivosti nebo informovanosti (povinnost péče). Společník coby člen korporace je povinen pouze

- 1) jednat vůči korporaci čestně a
- 2) dodržovat vnitřní řád korporace.

Povinnost jednat čestně svou formulací **do jisté míry připomíná povinnost loajality**. Oba instituty ale podle mého názoru není možné ztotožňovat. Povinnost loajality tak, jak ji právo ukládá členům volených orgánů, v sobě zahrnuje bezpodmínečnou nutnost jednat v zájmu korporace, a to i v případě střetu zájmů – člen voleného orgánu je tak povinen dávat přednost zájmu korporace před svým vlastním zájmem.

Nepoužitím termínu loajalita v případě společníků podle mého názoru zákonodárce chtěl vyjádřit odlišný standard – v případě, kdy je dán u člena korporace konflikt mezi zájmem korporace a zájmem jeho samotného, není člen korporace povinen upřednostňovat vždy zájem korporace. Opačný výklad

by byl pro člena korporace nepřiměřeně přísný, prakticky by společníka stavěl do situace, kdy by porušoval fiduciární povinnost, kdykoli by od korporace žádal nějakou výhodu (např. hlasováním o vyplacení podílu na zisku by dal přednost svému zájmu na získání peněžitých prostředků před zájmem korporace na tvorbě finančních rezerv a prostředků na budoucí investice). To je dle mého názoru zjevně absurdní. Je naopak přirozené a žádoucí, aby společník kapitálové korporace měl **právo upřednostnit svůj zájem před zájmem korporace**, pokud při tom dodrží některé základní etické podmínky.

Docházím tedy k jinému závěru – povinnost jednat čestně je nižším standardem než povinnost loajality, která stíhá členy volených orgánů. Povinnost jednat čestně je tedy rovněž **fiduciární povinnost**, jejímž jádrem je řešení vztahu mezi zájmem korporace a zájmem individuality; na rozdíl od povinnosti loajality, která stíhá členy volených orgánů, jde ale o **loajalitu nižšího řádu**. S podobnými závěry se můžeme setkat též v komentářové literatuře.[3] Pod tímto nižším standardem loajality vidím povinnost při realizaci vlastního zájmu **v míře přiměřené dobrým mravům respektovat a šetřit zájem korporace**. Zájem korporace tedy nemá absolutní přednost, ale pouze požívá určitou míru ochrany. Konkrétní přiměřená míra přitom samozřejmě bude závislá na řadě okolností, mezi jiným též na druhu korporace, míře účasti společníka, sféře činnosti korporace apod.

Ustanovení § 212 odst. 2 obč. zák. zavádí výslovně určitou sankci pro případy zneužití hlasovacího práva k újmě celku. Tímto nástrojem je možnost **žádat soud o určení, že k hlasu tohoto člena nelze pro určitý případ přihlížet**. Pro uplatnění práva je předepsána prekluzivní lhůta v délce tří měsíců. Z ustanovení není zcela zřejmé, zda lze použít obecnou úpravu následků porušení povinnosti, nebo zda se jedná o výlučnou sankci. Osobně se kloním spíše k názoru, že § 212 odst. 2 obč. zák. jen určuje, jak napadnout rozhodnutí korporace v případě, že někdo z členů korporace zneužil hlasovací právo, ale nezabývá tohoto konkrétního člena **odpovědností za zneužití práva**. Je třeba si také uvědomit, že výkon hlasovacího práva je jen jedním z mnoha případů jednání, kdy stíhá člena korporace povinnost jednat vůči korporaci čestně. Pro ostatní případy žádná sankce výslovně určena není. Za této situace lze podle mého názoru jednoznačně dovozovat, že se uplatní pro tyto případy **obecná úprava následků porušení povinnosti** – tedy především **regulace náhrady škody**.

Dosud ne zcela vyjasněným problémem je **otázka aplikace ustanovení zákona o obchodních korporacích o střetu zájmů**, což s loajalitou úzce souvisí (povinnost loajality je rovněž řešením situace střetu zájmů). Z názorů v doktrinální literatuře např. P. Šuk v komentáři k zákonu o obchodních korporacích tuto aplikaci poměrně široce připouští a věnuje se stručně jejímu rozsahu,[4] J. Dědič se staví k možnosti aplikace úpravy střetu zájmů na nejvyšší orgán kapitálové korporace spíše neutrálně a poukazuje na řadu těžkostí, které by tato aplikace v praxi přinesla,[5] a P. Čech se staví spíše proti a poskytuje k tomu argumentaci. P. Čech sice nerozporuje, že znění § 70 z. o. k. přikazuje aplikaci § 54 až § 56 z. o. k. (regulace střetu zájmů) na nejvyšší orgán korporace, ale dovozuje, že tímto odkazem je potřeba rozumět pouze to, že se takto „odstraňuje pochybnost o tom, zda § 54 z. o. k. vztáhnout na valnou hromadu kapitálové společnosti coby orgán, jemuž jsou adresována oznámení o možných zájmových konfliktech a který je příslušný k rozhodnutí o pozastavení výkonu funkce. Vždy však jen ve vztahu ke členům ostatních (tj. volených) orgánů společnosti.“[6]

Osobně jsem spíše názoru, že argumentace P. Čecha není správná (tvrzená pochybnost podle mě vůbec nevzniká) a domnívám se, že je silně poznamenána snahou najít alespoň nějaký důvod pro neaplikaci § 54 až § 56 z. o. k. Výsledné řešení aplikačního problému je ale v tomto případě těžko předjímat. Pokud bychom na společníka korporace tuto diskutabilní aplikaci ustanovení o střetu zájmů vztáhli, znamenalo by to především, že jej stíhá **informační povinnost ohledně existence střetu zájmů** a možnost valné hromady **pozastavit výkon funkce** (nad rámec zákonné úpravy zákazu výkonu hlasovacího práva).

-
- [1] Člen nejvyššího orgánu není volen, jmenován ani jinak povoláván ve smyslu § 152 obč. zák., nýbrž nabývá funkci člena nejvyššího orgánu přímo ze zákona v důsledku nabytí účasti na korporaci.
- [2] § 70 z. o. k.: „Ustanovení tohoto dílu [díl 8, pozn. autora] a dílu 7 s výjimkou § 44 odst. 1, § 45, § 48, § 54 až § 56 a § 61 odst. 1 se nepoužijí na nejvyšší orgán kapitálové společnosti a družstva.“
- [3] Viz např. LASÁK, J. Komentář k § 212. In: LAVICKÝ, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s.
- [4] ŠUK, P. Komentář k § 70. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1008.
- [5] DĚDIČ, J. Úprava konfliktů zájmů v zákoně o obchodních korporacích ve vazbě na nový občanský zákoník. Právní rozhledy, 2014, č 15-16, s. 524 a násl.
- [6] ČECH, P. Nad několika rekodifikačními nejasnostmi. Obchodněprávní revue, 2012, č. 11-12, s. 324 a násl.

Časopis Rekodifikace & praxe přináší vedle odborných statí také odpovědi na čtenářské dotazy vztahující se k rekodifikační problematice. Na webových stránkách [časopisu](#) lze najít všechny otázky, které byly v rámci časopisu zodpovězeny vybraným týmem předních odborníků na dané oblasti práva. Máte-li tedy i vy konkrétní dotaz, zašlete jej na e-mailovou adresu rekodifikace-dotazy@wolterskluwer.cz.

Časopis Rekodifikace & praxe můžete objednat >>> [zde](#).
nakladatelství Wolters Kluwer

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Recenze publikace: Chalupa, R. Zákon směnečný a šekový – komentář směnečné části. Zákon o mezinárodním právu soukromém – komentář směnečné části. Praha: Leges, 2021, 646 s.](#)
- [Recenzia](#)
- [Budoucnost je v technologiích i udržitelnosti](#)
- [Anotální recenze: Vyvlastnění a vyvlastňovací řízení](#)
- [Věznice jsou přeplněné a věznění příliš drahé. Knihou Tresty budoucnosti chce INFO.CZ otevřít diskuzi o změnách](#)
- [Recenze na knihu: Zdeňková, V., Seidlová, M., Čornejová, H., Peterová H.: Jak správně vytvářet a využívat FKSP: Jak postupovat při poskytování příspěvku na stravování.](#)
- [Recenze na knihu: Zuzana Strnadová: Co by měl vědět příjemce dotace. 1.vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2019, ISBN: 978-80-247-3076-9](#)
- [Ondřej Chmela: Zrušení poplatku za podnět k ÚOHS lze považovat za správné](#)
- [Anotální recenze: Koudelka, Z., Průcha, P., Zwyrtke Hamplová, J.: Zákon o obcích \(obecní zřízení\) – Komentář. Praha: Leges, 2019, 480s](#)
- [Pražské finále osmého ročníku konferencí Soukromé právo](#)
- [Recenze: Jakub Tomšej a kolektiv – Zaměstnávání cizinců v České republice](#)